

Téma a jeho tzv. „vyčerpání“

Patočka měl za to, že filosof, má-li prokázat svou schopnost, musí zvolit téma, soustředit se na ně a pak je vyčerpat. Obávám se, že v té věci byl ovlivněn jistou starší tradicí a atmosférou s ní spojenou, totiž předsudkem, že filosofie se musí prezentovat jako „dílo“, tj. literární dílo, jako kniha, jako tlustospis. Ve skutečnosti je filosofie naopak tam, kde se vyslovuje („řeší“) k něčemu aktuálnímu a situačnímu. To samozřejmě není jinak možné než nějakým odkazem k nějakému velkému „tématu“, tj. tak, že se dovolá něčeho, co už nějak někde a někým bylo vysloveno (a může se toho dovolat nejen jako nějaké autorita, nýbrž jako dokladu nějakého pochybení, nějaké scestné myšlenky a formulace). Těžiště filosofické myšlení však není v budování ani v druhotném osvojování (si) systému, ale v připravenosti se i v nových, dosud neprožitých situacích orientovat ve světě jako celku, tedy nikoli v nějakém ze světa vymezeném osvětí, a tím méně v nějakém úseku či výseku světa. Téma se vskutku uplatňuje a také musí řešit v dané situaci, nikoli tedy uměle v nějakém vybudovaném kontextu, vytrženém ze souvislostí místa i času; nejde o jeho „vyčerpání“, ale o jeho soustředění do aktuálního hic et nunc.

(Písek, 080117-2.)